

Ook 1964 een slecht jaar voor de ooievaars

(Tiende achtereenvolgende jaarverslag)

Door H. L. Schuilenburg (R.I.V.O.N.)

Alvorens het verslag over 1964 te beginnen, moeten eerst enige misverstanden uit vorige jaren rechtgezet worden.

De heer G. Bos uit Leeuwarden berichtte, dat in 1959 in Friesland geen 6, maar 5 jongen uitvlogen. Het misverstand ontstond, toen bij Riedstra en de Stichting op Toutenburg resp. 3 en 2 jongen uitvlogen en een der jongen van Riedstra geregeld op bezoek ging bij de jongen van de Stichting op Toutenburg. Dientengevolge gaven beide nesteigenaren 3 jongen op.

Na het verschijnen van het rapport 1963 deelde de heer Speek mede, dat bij H. Veld te Nijeveen géén jongen waren uitgevlogen in plaats van 2. Abusievelijk werd vermeld dat bij Riedstra 2 jongen waren gesneuveld. Dit geschiedde echter bij H. Veld, zodat van dit nest géén jongen uitvlogen. Van de heer Lels uit Alblasterdam kwam bericht, dat hij enige jaren lang gegevens had gezonden over het nest te Kinderdijk, waarover ook de heer Stam gegevens inzond. Merkwaardigerwijze verschilden de opgaven nog al eens, zodat niet bleek, dat het gegevens van hetzelfde nest waren. Inmiddels is gebleken, dat het nest eigendom is van mevr. A. A. Gort-Ligthart, zodat het nu „op naam” staat van mevr. A. A. Gort-Ligthart. De fam. Stam onze dank voor de jarenlange berichtgeving.

In Marle (gem. Wijhe) bleek bij de heer B. O. Wolters een nest te zijn, waarop in 1962 4 jongen, in 1963 3 jongen en thans weer 4 jongen werden grootgebracht.

Alle cijfers in tabel IV zijn in overeenstemming gebracht met de wijzigingen.

Fr. Simon Deltour te Eindhoven heeft de gehele winter een achtergebleven *ooievaar* verzorgd. Hij schreef hierover in Het Vogeljaar van febr. 1964. Op 10 april is deze *ooievaar* in de Biesbosch in vrijheid gesteld, na te zijn voorzien van ring nummer 8500561.

De heer Hoefkamer te Elburg heeft gedurende een uur één *ooievaar* op het nest gehad. Er werden kraaieneieren uitgeworpen en jonge *kraaien* werden opgegeten.

Artis te Amsterdam heeft op 9-7-1964 twee ooievaars (adult) ontvangen van de Dierentuin te Budapest. (Meded. Mej. W. G. Pelt, conservatrice). Dr. A. C. V. van Bommel, directeur van de Diergaarde Blijdorp te Rotterdam deelde mede, dat het broedpaar in Blijdorp bestond uit een mannelijk exemplaar dat reeds lang in de Diergaarde aanwezig is en een vrouwtje dat op 27-8-1958 uit IJsselstein als achtergebleven jong in depôt was ontvangen. Het wijfje zat op twee eieren. Jongen kwamen op 3 en 5 mei uit. Het oudste jong is op 7 mei en het jongste op 11 mei spoorloos verdwenen.

Op het nest van de heer A. Rombout te Almkerk is begin juli een der

Jaar	Aantal jonge ooievaars per provincie: 1939-1964									Totaal aantal jongen	Aantal door paren bew. nesten	Gem. aantal jongen per bew. nest
	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	N.-Holland	Z.-Holland	N.-Brabant			
1939	98	168	185	85	99	29	6	64	89	823	316	2.60
1950	42	30	42	24	14	10	—	14	21	197	85	2.32
1955	8	9	26	17	11	3	—	10	10	94	57	1.65
1956	11	13	27	14	8	—	—	8	14	95	65	1.46
1957	11	18	31	15	14	12	—	18	24	143	73	2.—
1958	5	11	29	17	12	6	—	10	21	111	56	2.—
1959	9	5	36	14	11	7	—	12	20	114	50	2.28
1960	2	8	11	4	3	—	—	14	9	51	48	1.06
1961	9	7	12	7	2	—	—	11	27	85	46	1.87
1962	7	11	18	16	3	6	2*)	13	31	107	50	2.01
1963	2	8	10	3	—	5	—	12	15	55	33	1.60
1964	3	11	10	7	—	—	—	11	18	60	29	2.07

*) Dit zijn 2 in Artis geboren jongen, die niet zijn vrijgelaten en derhalve niet meegeteld.

oude *ooievaars* niet teruggekeerd. De overblijvende voerde 5 à 6 maal per dag de drie jongen, die alle goed zijn uitgevlogen.

Het nest van de heer Doesburg te Montfoort is dit jaar voor het eerst onbewoond gebleven, terwijl het nest van de heer Mulder te Utrecht wél werd bewoond, maar geen jongen opleverde, zodat in de provincie Utrecht dit jaar geen jongen opgroeiden.

Bij de heer Schrijver te Terwolde is alleen het vrouwtje teruggekeerd. Er werden 5 onbevuchte eieren uitgeworpen.

Bij de heer R. J. Riedstra te Rijperkerk is een jonge *ooievaar* door een *kraai* uit het nest geroofd.

Bij de heer K. Krol te Tjalleberd (Heerenveen) is één jong exemplaar achtergebleven. Het is van het dak van een boerderij gevallen werd door een vogelliefhebber verzorgd, maar is na enige dagen gestorven.

Bij de heer Veld te Nijveveen zijn beide *ooievaars* tegelijk aangekomen.

Bij Mevr. M. v. d. Meer- v. d. Meer te Raamsdonkveer sleurde een wervelstorm een stuk van het nest mee met één jonge *ooievaar* erop. Er is nergens in de omtrekt iets van teruggevonden, evenmin als van het jong.

Van het nest bij de heer Cové te Sprang-Capelle vloog een der vogels zich dood tegen een auto. De overblijvende broedde op 4 eieren. Met toestemming van het Ministerie van O., K. en W. werden de eieren uit het nest gehaald en in een broedmachine geplaatst. Hiervan kwamen er twee uit, maar beide jongen zijn op 6 juni gestorven. Er is later een tweede volwassen *ooievaar* op het nest bijgekomen, maar tot aan het vertrek werd steeds gevochten.

Van het nest bij de heer M. A. Oosterbeek te Papendrecht vloog 11-8 een der jongen uit. Dit jong werd de volgende morgen met een gewonde vleugel in een weiland aangetroffen. Het werd in de Diergaarde Blijdorp ondergebracht.

Bij de heer R. de Vos te Gorredijk werd een dood jong uitgeworpen. Het werd naar een veearts gebracht die constateerde, dat het jong aan een maagverstopping was gestorven.

Vermeldenswaard is voorts nog, dat op de N.H. Kerk te Drongelen, dit jaar de eerste ooievaars zijn aangekomen, n.l. op 1 en 9 april.

In het broedseizoen van 1964 gingen twee eieren van normale broedsels verloren (1963 = 5). Van de uitgekomen jongen gingen er 9 verloren, zodat tenslotte 60 jonge *ooievaars* uitvlogen. Volgens de gewijzigde cijfers vlogen in 1963 55 jonge *ooievaars* uit, zodat 1964 met 5 jongen méér weinig aanleiding geeft voor optimisme.

Er verdwenen door verschillende oorzaken 23 nesten, doch er werden 10 nieuwe bijgebouwd. Op 24 nesten werd met resultaat gebroed en op 5 nesten zonder resultaat.

Zes nesten werden bewoond door solitair en 23 nesten werden gedurende korte tijd door solitair en een paartje bezet. In totaal werden dus 58 nesten gebruikt en om zes nesten zijn gevechten geleverd.

In Drente werden zes onbevuchte eieren uitgeworpen; in Gelderland vijf, in Utrecht twee en in Zuid-Holland één (totaal 14 stuks).

Noord-Brabant had 18 jongen, Friesland en Zuid-Holland hadden er ieder 11, Overijssel gelukkig weer 7 en Groningen 3, terwijl Drenthe 10 jongen telde.

De nieuwgebouwde nesten bevinden zich bij:

J. D. v. d. Waals te Haren G. (Ned. Ver. t. Besch. v. Vogels); Euro-camping te Vriescheloo, Bellingwolde Gr.; Z. Naber, Hoogeveen (Dr.) (Ned. Ver. tot Besch. v. Vogels); B. O. Wolters, Wijhe (O); G. J. Luchtenbelt, Wapenveld/Heerde. Gld. (Door solitair gebouwd); Kasteel Nijenrode, Breukelen (Utr.) (Ned. Ver. tot Besch. v. Vogels); J. Mudde, Sliedrecht (door paartje *ooievaars* gebouwd); N.H. Kerk te Drongelen. (N.Br.) (Ned. Ver. tot Besch. v. Vogels); de heer Wever, St. Oedenrode (N.Br.) (Ned. Ver. tot Besch. v. Vogels); en een nest te Haarsteeg, gem. Vlijmen (N.Br.).

Gerestaureerd werden de nesten te Oudwolde Fr. bij A. H. de Jong en de

TABEL II. AANTALLEN JONGEN PER NEST

Nesten met 1 jong	2
Nesten met 2 jongen	8
Nesten met 3 jongen	10
Nesten met 4 jongen	3
Totaal 23 nesten met 60 jongen	

Stichting Landbouw en Coop. Centrum, Oranjewoud, te Heerenveen. De Ned. Ver. tot Besch. van Vogels restaureerde het nest van de heer Hulsebos te Oosterboer (Meppel).

Tenslotte nog een overzicht van de door paren bewoonde nesten met het aantal uitgevlogen jongen:

Groningen:	G. Jipping, Bellingwolde	2	
	P. Zwart, Doezum	1	
		—	3
Friesland:	Mevr. E. Kijlstra, Oudega	3	
	R. J. Riedstra, Rijperkerk	3	
	R. de Vos, Gorredijk	2	
	K. Krol, Tjalleberd	3	
		—	11
Drenthe:	„De Klencke”, Oosterhesselen	2	
	J. Torenbos, Eeksterzandvoort	3	
	H. Veld, Nijeveen	3	
	D. Bulthuis, Zuidlaren	2	
		—	10
Overijssel:	F. v. Dijk, Zalk	0	
	B. O. Wolters, Marle/Wijhe	4	
	J. Arendshorst, Giethoorn	0	
	G. J. Last, Grafhorst	3	
		—	7
Utrecht:	G. Mulder, Utrecht	0	
		—	0
Zuid-Holland:	Raadhuis, Oudewater	3	
	M. A. Oosterbeek, Papendrecht	1	
	Mevr. A. A. Gort-Ligthart, Kinderdijk	3	
	Raadhuis, Leerlam	0	
	N.H. Kerk, Molenaarsgraaf	4	
	J. Mudde, Sliedrecht	0	
		—	11
N.-Brabant:	J. Gragtmans, Waalwijk	2	
	Mevr. v. d. Meer-v. d. Meer, Raamsdonkveer	2	
	N.H. Kerk, Drongelen	3	
	N.H. Kerk, Meeuwen	2	
	P. Rombout, Almkerk	3	
	M. Raams, Dussen	4	
	Cové, Sprang-Capelle	0	
	Raadhuis, Dussen	2	
		—	18
	Totaal		60 jongen

TABEL III

Jaren	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Nesten waarop jongen werden								
grootgebracht	52	43	40	26	33	42	24	23
Nesten met kinderloze paren .	21	13	10	22	16	10	9	5
Nesten bewoond door solitair	16	14	10	19	13	10	11	6
Tijdelijk gebruikte nesten . .	22	26	16	9	14	16	14	23
Nesten waarom werd gevochten	24	10	14	11	8	15	4	6

Hartelijk dank aan alle nesteigenaren, burgemeesters, rijks- en gemeentepolitie-ambtenaren en particulieren, die het de afgelopen tien jaar door hun talrijke mededelingen mogelijk hebben gemaakt de ooievaarsrapporten samen te stellen.

Aan de nesteigenaren nog een speciaal dankwoord voor de vele moeiten en zorgen die zij zich gegeven hebben deze nesten in stand te houden, ook al werden de meeste reeds jarenlang niet meer bewoond.

Ook geldt onze dank de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Reguliersgracht 9 te Amsterdam en in het bijzonder de inspecteur, de heer G. Petter voor de medewerking die de eigenaren van nesten hebben ondervonden, zowel wat adviezen, als daadwerkelijke en financiële medewerking betreft.

In verband met de grote achteruitgang van de ooievaarstand in Nederland heeft het hoofd van het R.I.V.O.N. besloten de jaarlijkse tellingen voort te zetten, opdat de verdere gang van zaken in de ooievaarswereld nauwlettend gevolgd zal kunnen worden. Het R.I.V.O.N. hoopt dan ook in de komende jaren wederom op aller medewerking te mogen rekenen.